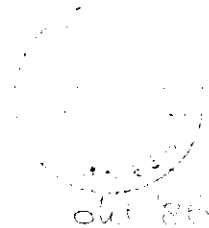

Proefstation voor de Bloemisterij in Nederland
Linnaeuslaan 2a
1431 JV Aalsmeer
tel. 02977-26151

**PRODUKTVERNIEUWING BIJ POTPLANTEN
GEWASSEN UIT AUSTRALIE EN NIEUW-ZEELAND**

Intern Verslag nr. 30

Ir. P.W.M. Lentjes
oktober 1986

Dit interne verslag wordt u toegestuurd na storting van f 5,- op giro
174855 ten name van Proefstation Aalsmeer onder vermelding:
Intern Verslag nr. 30 Produktvernieuwing bij potplanten.

22003007

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Werkwijze	3
3. Resultaten	4
4. Discussie	8
5. Literatuur	9
Bijlage	

1. INLEIDING

Op het Proefstation voor de Bloemisterij te Aalsmeer heeft van 1 juni 1982 tot en met 31 december 1985 het project "Produktvernieuwing bij potplanten" gelopen. Dit project omvatte verschillende onderdelen (zie ook Intern Verslag nr. 31). Eén benaderingswijze om te komen tot geheel nieuwe potplanten, was het zoeken binnen gewassen die in Australië en Nieuw-Zeeland als tuinplant geteeld worden. Relatief weinig van onze huidige potplanten zijn uit dit continent afkomstig. Tijdens reizen naar deze landen (2, 3, 4) werd geconstateerd dat er in parken en (botanische) tuinen planten waren, die mogelijk als potplant geschikt zijn. Het voordeel van tuinplanten ten opzichte van wild materiaal is dat er vaak al een bepaalde selectie of veredeling heeft plaatsgehad. Deze planten kunnen in principe vaak bij vrij lage temperatuur geteeld worden.

Voor informatie over Nieuw-Zeeland en Australië met betrekking tot land, klimaat, bevolking, tuinbouw (met name sierteelt), onderwijs, onderzoek en voorlichting verwijs ik naar artikelen van Von Hentig (5, 6) met tal van literatuurverwijzingen.

2. WERKWIJZE

Op verschillende manieren is plantmateriaal verkregen van gewassen uit Australië en Nieuw-Zeeland.

Op aanvraag is stek toegezonden door een tuincentrum uit Australië en één uit Nieuw-Zeeland. Het verkrijgen van stek via reeds gelegde contacten verliep helaas niet zo vlot, waardoor niet alle gewenste gewassen konden worden getoetst.

Daarnaast werd van de Botanische Tuin van de Vrije Universiteit te Amsterdam stek van enkele gewassen ontvangen. In het voorjaar van 1986 tenslotte is reeds eerder toegezegd stek verkregen van Dr. Lawson en Dr. Roh, Agricultural Research Centre Beltsville, Maryland (V.S.), waar men ook aan Australische gewassen werkt.

Het ontvangen plantmateriaal is aan de groei gebracht en vermeerderd zodra dit mogelijk was. De planten zijn vervolgens geteeld bij 18-20°C. Hierna werd een eerste toetsing doorgevoerd, waarbij gelet werd op aspecten als vermeerderbaarheid, groeisnelheid, plantvorm, sierwaarde, ziektegevoeligheid, bloeirijkheid, bloemgrootte, -vorm en -kleur en bloeiduur. Na deze toetsing viel een aantal gewassen af. Met de gewassen die enig perspectief boden werd vervolgens verder teeltonderzoek verricht. Het doel hiervan was het ontwikkelen van een globale teelthandleiding voor de teelt als potplant, gekoppeld aan de uitgifte van plantmateriaal voor Nederlandse telers.

3. RESULTATEN

3.1 Afvallers na eerste toetsing

Van de gewassen, verkregen uit Australië, Nieuw-Zeeland en van de V.U., vielen de volgende na de eerste toetsing af:

Blandfordia species
Callistemon formosus
Callistemon rigidus
Callistemon salignus
Coprosma repens 'Marble Queen'
Coprosma repens 'Variegata'
Corokia x virgata 'Little Prince'
Correa backhousiana
Correa species
Crowea exaltata
Griselinia littoralis
Griselinia lucida
Hoheria populnea
Leptospermum floescens
Libertia peregrinans
Melaleuca incana
Meryta sinclairii 'Moonlight'
Metrosideros kermadecensis 'Radiant'
Metrosideros kermadecensis 'Sunninghill'
Olearia cheesemanii
Podocarpus dacrydioïdes
Prostanthera ovalifolia
Pseudopanax lessonii 'Cyril Watson'
Westringia fruticosa
Westringia species

De in het voorjaar van 1986 van Dr. Mark Roh, Beltsville, verkregen Australische gewassen konden in verband met beëindiging van het produktvernieuwingsonderzoek slechts op kleine schaal worden getoetst. Over het algemeen viel het materiaal tegen: houtige gewassen met een lage groeisnelheid en vaak een slechte plantvorm (iel gewas met kleine smalle blaadjes).

Het betrof hier de volgende gewassen:

Callistemon 'Little John'
Chamelaucium uncinatum 'Purple Pride'
Chamelaucium uncinatum 'White'
Correa manii
Correa reflexa 'Bicolor'
Eriostemon 'Stardust'
Grevillea dellachiana
Grevillea poorinda 'Tranquility'
Grevillea 'Rhondeau'
Hardenbergia violacea
Hypocalymma angustifolium
Lechenaultia biloba 'Blue'
Lechenaultia formosa 'Orange'
Lechenaultia 'Scarlet O'Hara'
Melaleuca laterilla

Vijf gewassen leken redelijk, maar zijn bij nadere beschouwing eveneens afgevallen:

Callistemon 'Captain Cook'
Correa bauerlenii
Correa reflexa 'Salmon'
Cryptandra amara
Grevillea 'John Evans'

3.2 Afvallers na verder teeltonderzoek

Een flink aantal gewassen bood in bepaalde opzichten perspectief, maar leek uiteindelijk als commerciële teelt niet haalbaar. Het grootste probleem vormde de lage groeisnelheid onder onze teeltomstandigheden. Specifieke minpunten worden hieronder per gewas genoemd, alsmede andere informatie die voor geïnteresseerden nuttig kan zijn.

Callistemon cultivars

Getest zijn de cultivars 'Hannah Ray', 'Red Pom Pom' en 'Wild River'. Dit oude bekende gewas (orangerieplant, Nederlandse naam: lampepoetser) heeft zeer fraaie bloeiwijzen, maar bloeit onregelmatig, heeft veel licht nodig en heeft een slechte plantvorm met gevoelig blad.

Chamelaucium uncinatum

Als snijbloem naar Europa geëxporteerd vanuit Israël onder de naam "waxflower" (11). Vormt losse struik met lange takken, bloeit slecht, heeft meer licht nodig. Door de hoge lichtbehoefte ongeschikt voor onze omstandigheden, zoals ook in West-Duitsland is geconstateerd (1).

Coleonema pulchrum 'Sunset Gold'

In 1982 "Plant of the Year" in Nieuw-Zeeland. Vormt compact, bossig struikje. In het land van herkomst ontleent deze plant zijn sierwaarde aan het fraaie, geel-rood gekleurde, naaldvormige blad. Onder onze omstandigheden echter kleurde het blad egaal groen. Het bleek bovendien gevoelig (snel bladval). De spaarzame, zeer kleine fletsparse bloemen hebben geen sierwaarde.

Coprosma 'Brunette'

Redelijke plant, echter problemen bij het stekken en een te geringe sierwaarde doordat het bruin-groene blad bij minder licht egaal groen wordt.

Cordyline australis 'Purpurea'

Aantrekkelijk gewas. Is in Nederland al in de handel gebracht en wordt al geteeld. Daarom is onderzoek gestopt.

Eriostemon myoporoides

De kleine witte bloemen zijn kort houdbaar. In de winter komen de knoppen niet open. Bovendien een slechte plantvorm en slecht te stekken.

Leptospermum scoparium cultivars

Getest zijn de cultivars 'Elisabeth Jane', 'Kiwi' en 'Rose Glory'. Wordt incidenteel aangevoerd op veilingen (import uit Israël). Wordt in Denemarken in kleine aantallen geteeld (teeltduur anderhalf jaar, kan 's zomers buiten). Is volgens literatuur een kortedag-plant (10). Bloeit met

aantrekkelijke kleine witte, roze of rode bloemen. Heeft echter erg veel licht nodig en is daarom voor onze teeltomstandigheden niet echt geschikt, zoals ook in West-Duitsland al is geconcludeerd (1). Op enkele Boskoopse bedrijven zijn tal van cultivars aanwezig.

Metrosideros excelsa 'Variegata'

Een traaggroeiende, bonte bladplant, vrij moeilijk te stekken. In West-Duitsland heeft men met de groene vorm (*Metrosideros excelsa*) enige ervaring opgedaan als blad- en kuipplant (13). Veel licht is een eerste vereiste.

Metrosideros kermadecensis cultivars

Naast de hiervoor genoemde, eerder afgevallen cultivars 'Radiant' en 'Sunninghill' zijn getest 'Jester' en 'Red and Gold'. Beide redelijke bladplanten. Jong blad tweekleurig, geel en groen, ouder blad egaal groen. Groeien niet snel, vrij moeilijk te stekken. Sierwaarde niet bijzonder groot in vergelijking met bijvoorbeeld *Euonymus* en dergelijke.

Murraya paniculata

Oud bekend gewas. Slechte plantvorm. Bloemen geuren, maar zijn kort houdbaar. Aantrekkelijk samengesteld blad, dat echter makkelijk afvalt.

Pseudopanax lessonii hybriden

Dit enigszins op *Schefflera* lijkend gewas wordt in Nederland incidenteel aangeboden. Op het Proefstation is een aantal hybriden (niet op naam) uit Nieuw-Zeeland getest. Deze vertoonden verschillen in bladvorm (rond-spits), bladkleur (groen-rood/bruin) en groeisnelheid. Over het algemeen was de groeisnelheid laag, vooral in het winterhalfjaar. Belangrijk nadeel was de afscheiding van gommen en/of bepaalde zoutkristallen door de top van de plant. Hierdoor werden jonge bladeren vaak ingekapseld en groeiden misvormd uit. De restanten blijven op blad en stengel achter en geven het idee van honingdauw (uitscheiding door luis of witte vlieg), waardoor de plant moeilijk verkoopbaar zal zijn. Op zichzelf zijn het, met hun leerachtig blad, sterke planten.

Sophora tetraptera

Een sierlijk gewas met fijn, samengesteld blad, een wat grillige bruine, verhoude stengel. Leek mogelijk geschikt voor pseudo-bonzai, maar verloor gauw zijn blad en was moeilijk te stekken. Op Boskoopse bedrijven zijn ook andere (betere?) soorten en cultivars aanwezig.

3.3 Introductie van drie gewassen

Uit het voortgezette teeltonderzoek kwamen drie gewassen naar voren met mogelijkheden als potplant.

Coprosma kirkii 'Variegata'

Een laagblijvende, bonte bladplant. Uitgaande van vijf topstekken per 10 cm-pot en tweemaal toppen bedroeg de teeltduur ongeveer 14 weken (bij stekweek 2, 16 en 26). Op eindafstand stonden er 30 planten per netto-m².

Hebe elliptica

Een bladplant met kleine, glanzend groene bladeren die kruisgewijs zijn gerangschikt, waardoor vier kaarsrechte rijen van bladeren langs de roodbruine stengel staan. Bij stekken in week 2 en 17 (vijf topstekken per 10 cm-pot) bedroeg de teeltduur met eenmaal toppen ongeveer 16 weken. Op eindafstand stonden er 30-35 planten per netto-m². Hebe elliptica heeft in de proeven nog nooit gebloeid, ook niet na teelt buiten in de zomer.

Hebe 'Inspiration'

Hebe 'Inspiration' heeft aantrekkelijk paars-witte bloeiwijzen. De teeltwijze komt overeen met die van de gangbare H. Andersonii-hybriden. Planten, gestekt in oktober, november en januari en in de zomer buiten geteeld, bloeiden begin september. Maar ook planten die continu in een kas bij 18-20°C geteeld waren, bloeiden in de periode december-maart, zij het niet zo rijk als de buiten geteelde planten.

Op grond van de teeltovervaringen zijn deze drie planten in oktober 1985 geïntroduceerd, door middel van artikelen in de vakbladen (8,9). Voor meer teeltinformatie over deze gewassen wordt verwezen naar deze artikelen (zie bijlage).

In de praktijk bestond veel belangstelling voor de nieuwe potplanten. Veertien telers hebben moerplanten van Coprosma aangekocht. Van de beide Hebe's hebben tien telers plantmateriaal aangeschaft.

Na het verschijnen van bovengenoemde artikelen is nog wat ervaring opgedaan met Coprosma en Hebe, die het vermelden waard is.

Bij stekken in het najaar was de teeltduur van Coprosma en Hebe elliptica, zoals te verwachten was, langer dan de in de artikelen aangegeven 14 en 16 weken: de teeltduur bedroeg ongeveer 20 weken.

Stekken in januari bevestigde de eerdere resultaten: een teeltduur van 14-15 weken.

Inmiddels is ook de houdbaarheid van Coprosma en Hebe elliptica uitgebreid getoetst, in het kader van het onderzoek door Proefstation Boskoop en Sprenger Instituut naar de mogelijkheden van boomteeltproducten als potplant (12). De houdbaarheid bij twee lichtniveaus (1000 en 10.000 lux) bleek goed te zijn, tot het beëindigen van de proef toe (na 12 weken).

Coprosma kirkii 'Variegata' is in 1986 op het Proefstation opgeplant als perkplant, in het kader van het gebruikswaardeonderzoek. Het gewas wordt zowel volvelds als in bloembakken getest. Resultaten van dit onderzoek zijn bij het schrijven van dit verslag nog niet bekend.

Incidenteel is Hebe 'Inspiration' als tuinplant uitgeplant in het voorjaar van 1986, met enkele bloeiende scheuten. De bloei hield lang aan, met een wat intensere paarse kleur dan in de kas. Er werden regelmatig nieuwe bloeiwijzen gevormd, waardoor gedurende de hele zomer aantrekkelijke bloeiende struikjes behouden bleven. Misschien biedt deze gebruiksmogelijkheid perspectief. De struikjes zijn echter waarschijnlijk niet winterhard.

4. DISCUSSIE

Ondanks eerder gelegde contacten in Australië en Nieuw-Zeeland verliep het verzamelen van plantmateriaal helaas niet zo vlot. Hierdoor konden niet alle gewassen die gewenst werden, ook daadwerkelijk getoetst worden. Een voorbeeld van zo'n gewas is Coprosma 'Kiwi Gold', naar verluid een geelbonte, compacte bladplant die naast Coprosma kirkii 'Variegata' niet zou misstaan.

Van de in totaal 65 getoetste gewassen zijn er drie geïntroduceerd (8,9). Eén daarvan, Coprosma kirkii 'Variegata' is in 1983 reeds in Denemarken geïntroduceerd, samen met Coprosma 'Beatsons Gold' en Coprosma 'Coppershine' (7). Volgens berichten uit Denemarken wordt van deze drie slechts C. kirkii 'Variegata' nog geteeld. Afgewacht moet worden hoe de teelt van deze nieuwe gewassen zich in Nederland zal ontwikkelen. Misschien zijn er gebruiksmogelijkheden als perk- en tuinplant. Hierbij denk ik vooral aan Hebe 'Inspiration' en C. kirkii 'Variegata'.

Een groot deel van de getoetste (tuin)planten uit Australië en Nieuw-Zeeland bestond uit houtige gewassen, met een hoge lichtbehoefte en een geringe groeisnelheid. Gezien de hoge eisen die de moderne Nederlandse potplantenteler stelt lijkt het verstandig in de toekomst het onderzoek te richten op kruidige gewassen, die ook bij minder licht voldoende snel groeien. Misschien bieden inheemse planten uit de tropische regenwouden van Australië meer mogelijkheden.

In het kader van het onderzoek met gewassen uit Australië en Nieuw-Zeeland is het belangrijk het onderzoek in het buitenland te volgen. Zo werken in de Verenigde Staten Dr. Lawson en Dr. Roh uit Beltsville ook aan deze gewassen. In West-Duitsland werkt de zogenaamde "Arbeitskreis Neue Zierpflanzen" onder leiding van prof. Von Hentig hieraan. Von Hentig was zeer succesvol met de introductie van Brachycome multifida, een gewas dat inmiddels ook in Nederland als perkplant bekendheid krijgt. Men werkt daar verder onder andere met Metrosideros en Correa, maar dit heeft nog geen introducties opgeleverd.

5. LITERATUUR

1. Anonymus: Leptospermum und Chamelaucium - zwei noch wenig bekannte Myrtengewächse. Zierpflanzenbau 25 (1985) 26, p. 1091.
2. Doesburg, J. van: Studiereis naar Australië. Reisverslag, P.B.N. 1978.
3. Doesburg, J. van: Flora van Australië. Een onontgonnen goudmijn. Vakblad voor de Bloemisterij 34 (1979) 7, p. 35-41.
4. Doesburg, J. van: Studiereis naar Nieuw-Zeeland. Reisverslag, P.B.N. 1982.
5. Hentig, W.-U. von: Zierpflanzen vom anderen Ende der Welt. Neuseeland verstärkt Produktion und Export. Deutscher Gartenbau 38 (1984) 47, p. 2088-2092.
6. Hentig, W.-U. von: Eine Fundgrube für "neue Zierpflanzen". Australien und sein ungewöhnlicher Pflanzenreichtum. Deutscher Gartenbau 38 (1984) 47, p. 2094-2098.
7. Klougart, A.: New zealandsk busk som potteplante. Gartner Tidende 99 (1983) 47, p. 1334-1335.
8. Lentjes, P.W.M.: Introductie van drie nieuwe potplanten. Vakblad voor de Bloemisterij 40 (1985) 41, p. 30-31.
9. Lentjes, P.W.M.: Introductie van drie nieuwe potplanten. De Plantenbeurs 98 (1985) 4, p. 7.
10. Mashiah S. en J. Aloni: Leptospermum. Eine blühende Topfpflanze mit geringen Temperaturansprüchen. Deutscher Gartenbau 37 (1983) 49, p. 2193.
11. Mashiah S. en J. Aloni: Chamelaucium, die Australische Wachsblume. Deutscher Gartenbau 37 (1983) 49, p. 2193-2194.
12. Molenaar, W.H., W. Maas en G. Fortgens. Hoeveelheid licht en aanvoertijd van belang voor houdbaarheid. Vakblad voor de Bloemisterij 41 (1986) 23, p. 68-69.
13. Witt, N.N. en R. Härig. Metrosideros excelsa. Eisenholzbaum. Deutscher Gartenbau 37 (1983) 49, p. 2191.

Naslagwerken

1. Australian Native Plants. J.W. Wrigley en M. Fagg. Edt. William Collins Publishers Pty., Ltd., Sydney. Second edition 1983 (ISBN 000 216575 9).
2. Grow what basic. R. McDonald e.a. A Nelson Garden Library Book. Edt. Th. Nelson, Melbourne. First published 1983.
3. New Zealand Flowers and Plants in Colour. J. Salmon. Edt. Reed Ltd, Wellington, New Zealand (ISBN 0 589 01095 6).

4. Shrubs and Trees for Australian Gardens. E.E. Lord en J.H. Willis.
Edt. Lothian Publishing Company Pty., Ltd., Melbourne. Fifth edition
1982.
5. Trees and shrubs. R.E. Harrison. Know your garden series.
Edt. Reed Ltd., Wellington, New Zealand (ISBN 0 589 00163 9).

Introductie drie nieuwe potplanten

Ir. P. Lentjes

Proefstation voor de Bloemisterij, Aalsmeer

In het onderzoek naar nieuwe potplanten is een aantal planten uit Australië en Nieuw-Zeeland getest. Gebleken is dat drie gewassen mogelijkheden hebben. Deze worden hier voorgesteld. Geïnteresseerde telers kunnen plantmateriaal bestellen bij het proefstation Aalsmeer.

Na een eerste selectie binnen Australische en Nieuwzeelandse planten vorig jaar, is in 1985 het onderzoek op wat grotere schaal voortgezet met de meest-belovende gewassen. Hieruit kwamen drie potplanten (twee groene en één bloeiende) naar voren, die hier worden beschreven, met daarbij de resultaten van de teeltproeven.

Coprosma kirkii 'Variegata'

Van het geslacht *Coprosma* (familie Rubiaceae) komen in Nieuw-Zeeland en Australië ongeveer zestig soorten voor. Enkele daarvan zijn daar na veredeling- en selectiewerk in cultuur genomen, vooral als tuinplant. In Europa is *Coprosma* nagenoeg onbekend. In het verleden zijn enkele cultivars van *Coprosma* baueri op kleine schaal geteeld als potplant, bij voorbeeld 'Marginata' en 'Storkii'. Twee jaar geleden zijn in Denemarken drie *Coprosma* geïntroduceerd: *Coprosma* 'Beatsons Gold', *Coprosma* 'Coppershine' en *Coprosma kirkii* 'Variegata'. Van dit laatste gewas was op dat moment in Aalsmeer ook stek verkregen vanuit Nieuw-Zeeland in het kader van het produktvernieuwingsonderzoek. *Coprosma kirkii* 'Variegata' is ontstaan uit een kruising tussen *C. baueri* en *C. acerosa*. Het is een compacte plant met korte internodiën (1-2 cm) en kleine, langwerpige bladeren (0,5 x 1,5 cm). Het blad heeft een witte rand met daarbinnen twee tinten groen. Opvallend is dat bij elk bladpaar ook al direct twee zijscheutjes worden gevormd. Aan de top van een scheut bestaat zo'n zijscheutje alleen maar uit twee blaadjes, verder naar beneden wordt het een echte scheut van enkele centimeters lang. Na toppen van de hoofdscheut lopen deze zijscheuten zeer snel uit. *Coprosma kirkii* 'Variegata' groeit min of meer kruipend. De plant lijkt daardoor

zeer geschikt voor schaalbeplantingen. In de proeven is gestekt in week 2, 16 en 26. Er is uitgegaan van vijf topstekken per 10 cm-pot. Eenmaal is tussenstek met twee bladparen gebruikt, hetgeen ook een goed resultaat gaf. Bij het stekken werd Rhizopon AA 1 % gebruikt. De stekken werden direct in de eindpot gestoken. Als potgrond is een mengsel van 75 % tuinturf en 25 % perlite gebruikt. Na drie weken bij 20 °C was het stek goed doorgeworteld.

De planten zijn geteeld op een eb-vloedsysteem, in een lichtgechermde kas bij een temperatuur van 18 °C nacht en 20 °C dag. Een teelt bij 16 °C nacht en 18 °C dag verliep ook naar wens.

Topstek is ongeveer zes of zeven weken na het stekken getopt. Hierna liepen de zijscheuten snel uit en ontstond een mooi vertakte plant. Vier weken later zijn de hoofdscheuten (uitschieters) nog een keer getopt. Bij het toppen is ook wijder gezet. Na de eerste keer wijderzetten stonden er vijftig planten per netto-m², na de tweede keer dertig (eindafstand). In Denemarken schijnt deze *Coprosma* (ongetopt) ook wel langs een boog geteeld te worden. Hiermee zijn in Aalsmeer geen ervaringen opgedaan.

In principe kan *Coprosma* in verschillende stadia worden afgezet. Men kan kiezen voor een wat grotere, goed gevulde plant of een wat kleinere, minder vertakte plant. De teeltduur is dus afhankelijk van het produkt dat men wil telen. In de proeven waarbij topstek tweemaal getopt werd, bedroeg de teeltduur steeds ongeveer veertien weken (uitgaande van stekweek 2, 16 en 26). Wanneer men meer dan vijf topstekken per pot zou steken en éénmaal zou toppen, kan het sneller. Door bij voorbeeld acht tussenstekken per 10 cm-pot te steken zou naar schatting in acht tot tien weken tijd al een veiligrijp produkt te telen zijn. Er is nog geen ervaring opgedaan met jaarrondteelt, maar dat lijkt goed mogelijk, gezien de goede resultaten in de proef van stekweek 2, begin januari. Teelt bij 16 tot 20 °C gaf goede resultaten. Kouder telen kan in principe ook, maar gaat ten koste van de groeisnelheid. Gezien de herkomst van *Coprosma* kan het gewas 's winters ook eventueel in een koude kas overwinteren. *Coprosma* is waarschijnlijk niet winterhard. De conclusie van de proeven tot dusverre is dat *Coprosma* mogelijkheden heeft als goedkope, kleine bladplant. De houdbaarheid in de huiskamer lijkt goed. De

plant vraagt een lichte standplaats en vr veel water.

Hebe elliptica

Hebe behoorde vroeger tot het geslacht *Veronica* (familie Scrophulariaceae) en wordt ook nu nog vaak onder die naam aangeboden. Meestal gaat het daarbij om bloeiende planten, behorende tot de Andersonii-hybriden, ontstaan uit de in Nieuw-Zeeland inheemse soorten *Hebe speciosa* en *Hebe salicifolia*. In Denemarken worden hiervan bij voorbeeld de cultivars 'Heidi' en 'Hobby', met paarse, respectievelijk rode bloemen, geteeld. *Hebe elliptica* echter wordt hier voorgesteld als kleine groene plant. *H. elliptica* komt van nature voor in Nieuw-Zeeland, de Falkland-eilanden, Vuurland en Zuid-Chili. De plant heeft opvallende, glanzend groene, min of meer ovale bladeren (0,7 x 2,0 cm). De bladeren staan kruisgewijs, dat wil zeggen dat de bladparen om en om loodrecht op elkaar staan. Hierdoor ontstaan langs de rood-bruine stengel heel opvallend vier kaarsrechte rijen van bladeren. De internodiën lengte is 1 cm. Door eenmaal te toppen worden attractieve, bossige planten verkregen. In proeven is gestekt in week 2 en week 17, vijf topstekken per 10 cm-pot, direct in de pot gestoken. Eenmaal is, met succes, tussenstek met drie bladparen gestekt. Bij het stekken is Rhizopon AA 1 % gebruikt. De potgrond bestond uit 75 % tuinturf en 25 % perlite. Na drie, vier weken bij 20 °C was het stek goed aan de wortel. De planten zijn vervolgens geteeld op een eb-vloedsysteem in een lichtgeschermd kas bij een temperatuur van 18 °C nacht en 20 °C dag. Topstek is zeven weken na het stekken getopt op vijf bladparen. Per stek liepen dan vaak zeven of acht ogen uit, waardoor fraaie bossige planten ontstonden met 35-40 scheuten per pot. De planten werden drie weken na het toppen wijder gezet tot 55 per netto-m² en vier weken later nog eens tot 30 à 35 per netto-m². De teeltduur is afhankelijk van de grootte (hoogte) van het produkt dat men wil telen. In de proeven die in week 2 en week 17 zijn gestart, was de teeltduur ongeveer zestien weken bij een planthoogte van 15-18 cm. Wat betreft de mogelijkheden voor jaarrondteelt gelden dezelfde opmerkingen als bij *Coprosma*: er is nog geen ervaring mee opgedaan, maar het lijkt mogelijk. In de proeven is geteeld bij 18-20 °C. Kouder telen kan ook, maar de vraag is

Hebe elliptica

Hebe 'Inspiration'

Coprosma kirkii 'Variegata'

dan in hoeverre dat teeltduurverlenging zal geven. Overwinteren in een koude kas is waarschijnlijk ook mogelijk. De houdbaarheid in de huiskamer lijkt goed. Net als Coprosma vraagt Hebe elliptica een lichte standplaats en vrij veel water.

Hebe elliptica heeft op het proefstation nog nooit gebloeid. Volgens de literatuur heeft de plant vrij kleine witte bloeiwijzen. Planten die deze zomer buiten zijn geteeld, bloeien tot op heden nog niet, in tegenstelling tot planten van Hebe 'Inspiration'.

Hebe 'Inspiration'

De cultivar Hebe 'Inspiration' afkomstig uit Nieuw-Zeeland, is het proberen waard als bloeiende potplant. Hebe 'Inspiration' heeft aantrekkelijke tweekleurige bloeiwijzen: de jonge bloemen zijn paars, de oudere verkleuren naar wit. De houdbaarheid onder huiskameromstandigheden is niet getest, maar lijkt gezien de ervaringen in de kas vrij goed.

Hebe 'Inspiration' geeft een wat grover gewas dan H. elliptica, maar fijner dan de gangbare H. Andersonii-hybriden. Het stekken gaat aanmerkelijk moeilijker dan bij H. elliptica. De groeisnelheid ligt lager, maar komt waarschijnlijk wel overeen met de gangbare cultivars: planten die in oktober, november 1984 en in januari 1985 zijn gestekt en deze zomer buiten zijn geteeld, bloeien begin september.

Dit voorjaar bloeiden in de kas ook de wat oudere planten die continu, ook in de wintermaanden, bij 18 tot 20 °C waren geteeld. Misschien heeft deze Hebe dus ook als voorjaarsbloeiër mogelijkheden. Dit moet in de praktijk verder worden nagegaan. Ook moet daar blijken in hoeverre 'Inspiration' een verbetering is ten opzichte van het gangbare sortiment bloeiende Hebe.

Uitgifte

Plantmateriaal van de drie hierboven beschreven gewassen is te bestellen op het Proefstation voor de Bloemisterij in Aalsmeer. Planten uit de lopende proeven worden verkocht. Uit de beschrijvingen zal duidelijk zijn dat van één plant tientallen stekken te snijden zijn. Men kan van elk gewas afzonderlijk planten bestellen. Per gewas moeten minimaal 25 planten à f 7,50 worden afgenomen. Inschrijving voor een groter aantal is ook mogelijk. Men kan telefonisch contact opnemen met P. Lentjes, proefstation Aalsmeer, tel. (02977) 2 61 51.

Binnen een week na het verschijnen van deze publikatie dient men zich aan te melden, omdat levering van de planten op korte termijn moet plaatsvinden. Indien gewenst kan men de proeven met de drie nieuwe potplanten op dinsdagmiddag bezichtigen.